

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av rådets direktiv 76/769/EEG om begränsning av användning och utsläppande på marknaden av vissa farliga ämnen och preparat (beredningar) 2-(2-metoxietoxi)etanol, 2-(2-butoxietoxi)etanol, metylendifenyl-diisocyanat, cyklohexan och ammoniumnitrat"

KOM(2007) 559 slutlig – 2007/0200 (COD)

(2008/C 204/03)

Den 23 oktober 2007 beslutade rådet att i enlighet med artikel 95 i EG-fördraget rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av rådets direktiv 76/769/EEG om begränsning av användning och utsläppande på marknaden av vissa farliga ämnen och preparat (beredningar) 2-(2-metoxietoxi)etanol, 2-(2-butoxietoxi)etanol, metylendifenyl-diisocyanat, cyklohexan och ammoniumnitrat"

Facksektionen för inre marknaden, produktion och konsumtion, som berett ärendet, antog sitt yttrande den 27 februari 2008. Föredragande var **David Sears**.

Vid sin 433:e plenarsession den 12–13 mars 2008 (sammanträdet den 12 mars) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 125 röster för, och 2 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Detta förslag från kommissionen till Europaparlamentets och rådets beslut syftar till ändring av rådets direktiv 76/769/EEG genom ytterligare begränsning av utsläppande på marknaden och användning av fem ämnen utan anknytning till varandra. Fyra av dessa fanns med i de ursprungliga prioriteringsförteckningarna som upprättades mellan 1994 och 2000. Åtgärderna syftar endast till att undanröja risker för allmänheten. Det sista ämnet, ammoniumnitrat, har lagts till under denna rubrik för att förbättra säkerheten hos ammoniumnitratgödselmedel vid normal användning av lantbrukare och distributörer och för att bekämpa terrorism genom att begränsa tillgången till sprängämnesprekursorer. I det senare fallet kommer även försäljning till detaljhandeln och allmänheten att påverkas.

1.2 EESK stöder vissa – men inte alla – förslag. En detaljerad diskussion om varje ämne och de beredningar de ingår i återfinns i punkterna 5–9.9.

1.3 EESK konstaterar att detta är (nästan) den sista ändringen av rådets direktiv 76/769/EEG innan det ersätts den 1 juni 2009 av förordning (EG) nr 1907/2006 (Reach). Kommittén beklagar emellertid, i detta liksom i tidigare fall, att ämnen och beredningar som inte har något samband med varandra har förts samman på detta sätt, och noterar den långa tid som gått sedan ämnena först fördes upp som "prioriterade" i rådets förordning (EEG) 793/93. Om detta beror på bristande resurser eller kompetens inom kommissionen eller andra berörda organ, inbegripet den nyinrättade kemikaliemyndigheten i Helsingfors, måste dessa brister åtgärdas så snart som möjligt, och framför allt före den 1 juni 2009. Tillverkarna måste också respektera

sin skyldighet att tillhandahålla relevant information i god tid under riskbedömningen. Utan disciplin på det området blir resultatet snart meningslöst.

1.4 Slutligen stöder EESK rådets uttalande om bekämpandet av terrorismen och de många enskilda åtgärder som det resulterat i. EESK anser att kommittén har en nyckelroll i denna process, och arbetar för närvarande med ett antal yttranden i frågan. Det är av kritisk betydelse för den långsiktiga säkerheten att man kommer överens om vilka åtgärder som är proportionerliga och hur lagstiftningen ska se ut för att säkerställa snabba och effektiva svar från alla berörda.

2. Inledning

2.1 Den 18 december 2006 antogs Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), som träder i kraft den 1 juli 2009. Därmed upphävs och ersätts ett antal av rådets och kommissionens förordningar och direktiv, däribland rådets direktiv 76/769/EEG av den 27 juli 1976 om användning och utsläppande på marknaden av vissa farliga ämnen och beredningar. Detta direktiv, som det föreliggande dokumentet är ett förslag till ändring av, avser att skydda den inre marknaden och samtidigt säkerställa en hög skyddsnivå för folkhälsa och miljö.

2.2 I bilaga I till rådets direktiv 76/769/EEG fastställs särskilda begränsningar av användning och utsläppande på marknaden av vissa farliga ämnen och beredningar som man

har kommit överens om och genomfört under de senaste 30 åren. Den 1 juni 2009 kommer dessa att utgöra hörnstenen i bilaga XVII till förordning (EG) nr 1907/2006 (Reach).

2.3 Tidigare ändringar av rådets direktiv 76/769/EEG (dvs. ytterligare begränsningar) har skett i form av direktiv som krävt genomförande av medlemsstaterna. Detta förslag från kommissionen är ett förslag till beslut som inte kräver införlivande i den nationella lagstiftningen, och det behöver därför inte upphävas den 1 juni 2009 när förordning (EG) nr 1907/2006 (Reach) träder i kraft.

2.4 Ett slutgiltigt förslag inom ramen för rådets direktiv 76/769/EEG kommer att läggas fram inom några månader, också det i form av ett beslut, om begränsning av användning och utsläppande på marknaden av diklormetan. Alla därpå följande förslag till begränsning av användning och utsläppande på marknaden av farliga ämnen och beredningar kommer att gälla förordning (EG) nr 1907/2006 (Reach).

2.5 De ämnen (och eventuella beredningar där de ingår) för vilka begränsningar med avseende på användning och utsläppande på marknaden har ansetts nödvändiga, har vanligtvis fastställts genom utvärderingar av "prioriterade ämnen" i enlighet med rådets förordning (EEG) 793/93. Fyra prioriteringsförteckningar för bedömning har upprättats, den senaste daterad den 30 oktober 2000, vilka ska genomföras av de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna. Det finns slutliga riskbedömningsrapporter för 83 av de 141 ämnen som återfinns i förteckningen. Av dessa har 39 utvärderats av behörig vetenskaplig EU-kommitté, och resultaten har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning. Begränsningsåtgärder har fastställts för 22 av dessa ämnen. Begränsningar för ytterligare fyra ämnen (som identifieras och diskuteras nedan i punkterna 5–9.9 som 2-(2-metoxietoxi)etanol, 2-(2-butoxietoxi)etanol, metylendifenyl-diisocyanat och cyklohexan) föreslås i föreliggande kommissionsdokument.

2.6 Den långsamma framstegstakten som förordningen innebar angavs som ett huvudskäl till införandet av ett nytt arbetssätt för alla "befintliga" ämnen i förordning (EG) nr 1907/2006 (Reach). Rådets förordning (EEG) 793/93 kommer därför också att upphävas den 1 juni 2009.

2.7 Ett antal ämnen som inte var upptagna på de ursprungliga fyra prioriteringsförteckningarna har också bedömts med avseende på deras påverkan på folkhälsan och miljön, och förslag har lagts om begränsning av deras användning eller utsläppande på marknaden allteftersom nya problem har tagits upp på begäran av medlemsstaterna. Ammoniumnitrat finns med under denna rubrik.

2.8 Ammoniumnitrat är ett specialfall: Dess egenskaper är väl kända och det krävdes därför ingen analys av konsekvenserna för folkhälsa eller miljö. Det har använts under många år i mycket stora mängder i hela världen som kvävebaserat gödningsmedel och medför inga oväntade risker på arbetsplatsen eller för yrkesmässiga användare eller för konsumenter

som använder det hemma. Olyckligtvis är det också en effektiv, billig och vanlig beståndsdel i sprängämnen som används lagligt inom industrin eller militären, och olagligt av terrorister. Av detta skäl begränsas användning och utsläppande på marknaden i enlighet med rådets direktiv 76/769/EEG.

2.9 En annan rättslig grund avseende kampen mot terror eller sprängämnesprekursorer kunde ha använts, men enligt det nuvarande EU-fördraget skulle detta ha krävt ett enhälligt beslut från medlemsstaterna. Ett annat förfarande gäller under Lissabonfördraget, men det kommer att dröja ett tag innan det är ratificerat av alla medlemsstater.

2.10 Uppenbarligen kommer andra narkotika- och sprängämnesprekursorer att läggas till i bilaga XVII till förordning (EG) nr 1907/2006 (Reach), därför ansågs denna åtgärd lämplig nu.

2.11 Allt som sägs ovan gäller "befintliga" ämnen, dvs. de 100 195 ämnen som beräknas ha funnits på Europeiska gemenskapens marknad mellan den 1 januari 1971 och den 18 september 1981. Dessa finns förtecknade i Einesc (Europeiska inventeringen för befintliga kemiska ämnen) som offentliggjordes i Europeiska gemenskapernas officiella tidning 1990. Ämnen som kommit ut på marknaden efter den 18 september 1981 definieras som "nya" och för dessa krävs förmärkning i enlighet med EU:s lagstiftning på området.

3. Sammanfattning av kommissionens förslag

3.1 Kommissionens förslag syftar till att skydda människors hälsa, i synnerhet konsumenternas hälsa, samtidigt som inre marknaden bevaras för tre ämnen (2-(2-metoxietoxi)etanol, 2-(2-butoxietoxi)etanol och cyklohexan) från den första prioriteringsförteckningen från den 25 maj 1994, och för ett ämne (metylendifenyl-diisocyanat) från den tredje prioriteringsförteckningen från den 27 januari 1997, i enlighet med rådets förordning (EEG) 793/93.

3.2 I linje med kommissionens rekommendation 1999/721/EG av den 12 oktober 1999 och därpå följande liknande rekommendationer om resultaten av riskbedömningen och om strategierna för att begränsa riskerna med ett antal ämnen, föreslås ett antal specifika och mycket detaljerade begränsningar som endast gäller försäljning till allmänheten och som inte påverkar arbetsplatsvillkor eller miljö. Kostnaderna för industrin och samhället som helhet bedöms som minimala, och de föreslagna åtgärderna anses därför stå i proportion till de risker som identifierats. Ytterligare hälsodata krävs i fråga om beredningar som innehåller metylendifenyl-diisocyanat.

3.3 Ett femte ämne, ammoniumnitrat, som används allmänt som gödselmedel, har lagts till eftersom det kan verka som ett oxidationsmedel och explodera när det blandas med vissa andra ämnen. De föreslagna begränsningarna syftar till att säkerställa att alla ammoniumnitratgödselmedel uppfyller vissa gemensamma säkerhetsstandarder och till att begränsa antalet

ammoniumnitratbaserade produkter som säljs till allmänheten så att de mängder som lätt kan avledas till olaglig användning minskas. Begränsningarna kan alltså sägas främja allmänhetens hälsa och säkerhet. Yrkesmässiga användare (lantbrukare och lagliga tillverkare av sprängmedel) kommer inte att påverkas av dessa begränsningar. Även om kostnaderna (och fördelarna) är svåra att mäta, bedöms de stå i proportion till de risker som identifierats (och de åtgärder som föreslås).

3.4 Beslutet ska träda i kraft den tredje dagen efter det att det har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning.

3.5 Förslaget åtföljs av en motivering, ett arbetsdokument från kommissionen (en konsekvensbedömningsrapport) och, för de fyra ämnen som bedöms i enlighet med rådets förordning (EEG) 793/93, långa och detaljerade riskbedömningsrapporter som offentliggjorts av den europeiska kemikaliemyndigheten, tillsammans med ytterligare material, både stödande och kritiskt, från de olika vetenskapliga kommittéer och övriga organ som har hjälpt till att utarbeta eller utvärdera den relevanta informationen.

4. Allmänna synpunkter

4.1 Liksom de tidigare ändringarna av rådets direktiv 76/769/EEG handlar detta förslag om ett antal ämnen som inte har något samband med varandra, och de kommer därför för tydlighetens skull att diskuteras separat.

5. 2-(2-metoxietoxi)etanol

5.1 2-(2-metoxietoxi)etanol är en högkokande, vattenlöslig glykoleter som normalt sett används som mellanprodukt i syntetisk kemi, som medlösningsmedel i olika hushållsprodukter avsedda för dekoration, eller som avisningsmedel vid låga temperaturer, t.ex. i jetbränsle. Enligt den riskbedömningsrapport som togs fram för den holländska regeringen i juli 1999 var den totala produktionen i Europa i början av 1990-talet ca 20 000 ton, varav drygt hälften exporterades.

5.2 Konsumenter exponeras framför allt i samband med ämnets användning i färg och färgborttagningsmedel för icke yrkesmässig användning i hemmet. Som kan förväntas med tanke på dess fysiska egenskaper absorberas 2-(2-metoxietoxi)etanol lätt igenom huden och det bedömdes alltså finnas en risk för konsumentexponering via huden eftersom regelbunden användning av skyddskläder inte kunde säkerställas.

5.3 Enligt färsk forskning har 2-(2-metoxietoxi)etanol nu ersatts av andra lösningsmedel i alla färger och färgborttagningsmedel som säljs till allmänheten. Det lämpliga är därför nu se till att läget upprätthålls för produkter som tillverkas i eller importeras till EU. Förslaget föreskriver därför att 2-(2-metoxietoxi)etanol fr.o.m. arton månader efter beslutets ikraftträdande inte får släppas ut på marknaden som en beståndsdel i färger och i färgborttagningsmedel i koncentrationer lika med eller högre än 0,1 viktprocent (dvs. inte högre än vad som kan

orsakas av kontamination eller samproduktion med andra tillåtna beståndsdelar). Detta ses av den berörda branschen som en rimlig åtgärd. EESK stöder därför denna begränsning av användning och utsläppande på marknaden av 2-(2-metoxietoxi)etanol.

6. 2-(2-butoxietoxi)etanol

6.1 2-(2-butoxietoxi)etanol ingår också i glykoleterfamiljen – kokpunkten ligger något högre än för 2-(2-metoxietoxi)etanol, men de fysiska egenskaperna är liknande, inbegripet vattenlösligheten. Ämnet är vanligt i vattenburna färger, där det underlättar bildandet av beläggning och ökar hållbarheten. Detta innebär att ommålning behöver göras mindre ofta, och den totala exponeringen begränsas därmed. Enligt riskbedömningsrapporten beräknades produktionen i Europa till ca 46 000 ton 1994. År 2000 hade den ökat till 58 000 ton, varav 33 000 ton användes i färger.

6.2 I riskbedömningsrapporten identifierades vissa risker för konsumenten i form av irritation i andningsvägarna orsakad av små droppar som inandas i samband med användning av vattenburna sprutlackeringsfärger innehållande 2-(2-butoxietoxi)etanol. Inhalation av ånga i samband med målning med borste eller roller gav inte anledning till toxikologisk oro.

6.3 På grundval av information som lämnades in efter det att riskbedömningsrapporten färdigställdes 1999 och med anledning av svårigheterna att ersätta 2-(2-butoxietoxi)etanol som central beståndsdel i vattenburna färger beslutade man att ett gränsvärde på 3 viktprocent för 2-(2-butoxietoxi)etanol i färger avsedda för sprutlacker skulle vara tillräckligt för att skydda konsumenternas hälsa. Färg med högre koncentrationer av 2-(2-butoxietoxi)etanol får släppas ut på marknaden för försäljning till allmänheten endast om de märks "Får ej användas i sprutlackeringsutrustning". Försäljning till yrkesmässiga användare, som förväntas använda lämplig skyddsutrustning, kommer inte att påverkas. Distributionskanalerna anses vara tillräckligt åtskilda för att möjliggöra detta.

6.4 Dessa åtgärder börjar gälla 18–24 månader efter det att beslutet träder i kraft för att ändringar i produktsammansättningen och märkning ska hinna genomföras. Detta ses av branschen som en rimlig åtgärd. EESK stöder därför denna begränsning av användning och utsläppande på marknaden av 2-(2-butoxietoxi)etanol som ett lämpligt sätt att skydda konsumenternas hälsa och bevara inre marknaden.

7. Metylendifenylidiisocyanat

7.1 Metylendifenylidiisocyanat är benämningen på en grupp liknande produkter (isomerer) som, om de vore oblandade, skulle vara vaxartade, fasta ämnen, men som normalt förekommer i form av en ytterst reaktiv, trögflytande brun vätska. Enligt riskbedömningsrapporten uppgick den globala produktionen 1996 till mer än 2 500 000 ton, varav minst 500 000 ton producerades inom EU. Tillsammans med en lämplig lätt

polyol eller glykol (eller t.o.m. vatten) och ett expansionsmedel reagerar metylendifenyl-diisocyanat mycket snabbt och bildar polyuretanskum. Detta kan vara antingen styvt eller mjukt och har en mängd olika användningsområden inom byggindustrin och andra sektorer som strukturell komponent, tätningsmedel, fyllnadsmaterial, gjutform och lim.

7.2 Konsumentexponering härrör i första hand från användningen av enkomponentskum som säljs i sprejburkar till hemmasnickare, som använder skummet för att fylla i oregelbundna hål i gips eller tegel eller för att täta runt nyinsatta dörrar eller fönster. Den totala försäljningen inom denna sektor uppgår till ca 10 000 ton metylendifenyl-diisocyanat per år. Detta räcker för att framställa omkring 36 miljoner sprejburkar per år till allmänheten och ytterligare 134 miljoner sprejburkar per år till fackfolk. Alternativa produkter – t.ex. glasfiber som tätning runt fönster – är svårare att använda och skulle innebära andra problem.

7.3 Det har visat sig vara svårt att på grundval av information från arbetsplatsexponering mäta risken för konsumenter i fråga om exponering via huden och andningsvägarna och i fråga om allergiframkallande egenskaper. Det är svårt att få tag i rena prov på isomererna. Metylendifenyl-diisocyanat reagerar mycket snabbt med vatten och bildar ett inert, olösligt fast ämne, vilket gör det svårt att genomföra standardtester vad avser riskerna. Konsumenterna applicerar skummet via ett böjligt rör från en liten, handhållen burk, vilket begränsar den totala tillgängliga mängden. En normalstor burk töms på 2–4 minuter. Härdningen sker snabbt med hjälp av vattenångan i luften, vilket avlägsnar metylendifenyl-diisocyanatet. Den fasta slutprodukten är inert och ofarlig. Normalt sett används produkten vid enstaka tillfällen (för att fylla igen ett enstaka hål eller täta en dörr eller ett fönster) och sällan (för de flesta användare), och motsvarar inte alls den dagliga exponeringen på en arbetsplats. Som alltid i gör-det-självt-sammanhang är det inte säkert att personlig skyddsutrustning alltid används.

7.4 Mot denna bakgrund är det inte överraskande att det, trots att det finns en teoretisk risk, har visat sig svårt och till och med omöjligt att finna exempel på allergiska reaktioner i hud eller andningsvägar från allmänheten (eller ens från arbetsplatser där lämpliga skyddsåtgärder kan vidtas). Detta innebär i sin tur att det blir svårare att vidta proportionerliga, kostnadseffektiva och praktiskt genomförbara åtgärder.

7.5 I konsekvensanalysen påpekas rimligt nog att lätta, billiga och för ändamålet helt tillräckliga polyetylenhandskar kan, och bör, medfölja varje burk som säljs till allmänheten för sporadisk, tillfällig användning, men det går inte att begära kraftiga neopren- eller nitrilhandskar av den typ som krävs för industri-tillämpningar. En lätt dammfiltermask av bomull skulle visserligen kunna medfölja varje burk, men skulle inte skydda effektivt om det förelåg en verklig risk. En hel gasmask skulle visserligen skydda mot all exponering för gas, men kosta cirka tio gånger

mer än själva burken – och utan garantier för att den verkligen användes när så krävdes.

7.6 Kommissionen föreslår därför att alla burkar som säljs till allmänheten ska innehålla polyetylenhandskar (t.ex. hopvikta inuti locket) och att burken ska märkas på lämpligt sätt med avseende på faran för allergiska (ej normala) reaktioner på metylendifenyl-diisocyanat hos överkänsliga personer, eller astmaliknande reaktioner (hos personer som lider av astma) eller hudreaktioner (hos personer som lider av hudproblem).

7.7 EESK stöder den första av dessa åtgärder, dvs. tillhandahållandet av polyetylenhandskar som ska bäras i samband med gör det själv-arbete. Eventuella krav på att dessa ska uppfylla striktare krav, vilket skulle förhindra att handskarna tillhandahålls, bör avvisas om denna viktiga och proportionerliga åtgärd ska gå att genomföra.

7.8 EESK ifrågasätter däremot vissa delar av den tilläggsmärkning som föreslagits, även om tillräcklig tid ges för att åtgärden ska kunna införas till en proportionerlig kostnad. Det är till exempel oklart hur den enskilde ska kunna veta om han eller hon "redan är känslig för andra diisocyanater än metylendifenyl-diisocyanat" – eller varför detta är särskilt viktigt. Den som lider av kronisk (långvarig) astma eller hudsjukdom vet att nästan alla hushållsprodukter eller produkter avsedda för hemmasnickeri kan ge akuta (kortvariga) biverkningar. Under dessa omständigheter är god ventilation och användning av skyddskläder (handskar) mycket viktigt, i kombination med rådet att omedelbart upphöra med användningen av produkten om symtom uppstår. Dessa råd är lämpliga för alla användare, oavsett bakgrund, och måste inkluderas i märkningen. Eftersom burkarna, och därmed också etiketterna, är små, måste märkningen vara tydlig, relevant och läsbar under normala användningsförhållanden. Om ytterligare instruktioner avseende hantering eller säkerhet krävs bör dessa återfinnas på ett bifogat informationsblad.

7.9 EESK ifrågasätter också förslagets sjätte strecksats: "Fysiska eller juridiska personer som för första gången utsläpper preparat som innehåller metylendifenyl-diisocyanat på marknaden skall inom tre år (...) insamla uppgifter om eventuella fall av personer som (...) drabbas av allergi i andningsorganen och förse kommissionen med dessa uppgifter. Uppgifterna skall insamlas i enlighet med ett undersökningsprotokoll där specialiserade centra skall medverka (...)." De uppgifter som insamlats ska visa "att det inte finns behov av ytterligare begränsningsåtgärder än de som redan tillämpas". Med tanke på att metylendifenyl-diisocyanat har använts rutinmässigt sedan 1970-talet och att (som nämnts ovan) försäljningen för närvarande överskrider 36 miljoner burkar per år från befintliga tillverkare som undantas från detta krav, är det svårt att betrakta detta som något annat än ett illa motiverat hinder för tillträde till marknaden.

7.10 Kommissionens konsekvensbedömningsrapport förklarar att detta är ett resultat av den oro som framförs i riskbedömningsrapporten om att vissa risker för allergier i andningssvägarna för arbetstagare eventuellt kan vara relevant även för konsumenter. Senare i samma stycke konstateras att den information som för närvarande finns tillgänglig från giftinformationscentraler tycks visa att det inte finns några eller endast få fall av allergi i andningsorganen hos konsumenter orsakade av produkter som innehåller metylendifenyl-diisocyanat. Även om denna rapportering är begränsad är det oklart varför kommissionens förslag skulle innehålla ett mer definitivt ställningstagande. Förslaget tycks därför inte stå i proportion till risken, som uppenbarligen är hypotetisk och inte stöds av några bevis trots den nuvarande omfattande användningen av produkten.

7.11 EESK rekommenderar därför att denna begränsning av användningen och utsläppandet på marknaden dras tillbaka. Om det fortfarande finns underbyggda tvivel om säkerheten i dessa produkter, som inte kan ersättas på kort sikt, bör dessa farhågor granskas i samarbete med tillverkarna och lämpligt förfarande för insamlande och utvärdering av uppgifter bör följas.

8. Cyklohexan

8.1 Cyklohexan är en färglös vätska som tillverkas i stora kvantiteter genom hydrogenering av bensen. Det används nästan uteslutande (>95 %) för framställning av adipinsyra, som i sin tur används i tillverkningen av nylon. Världens produktionskapacitet ligger för närvarande på mer än 5 000 000 ton, varav 1 500 000 ton produceras inom EU. Processerna sker i slutna system och exponeringsnivåerna är låga. Cyklohexan uppstår också naturligt i förbränningsprodukter, inbegripet tobaksrök, i råolja och tillverkningsanläggningar samt i bensinångor.

8.2 Cyklohexan används också som lösningsmedel för bl.a. neoprenbaserade kontaktlim som används inom läderindustrin (skor), bilindustrin och byggbranschen. Detta inbegriper i sin tur storskalig, yrkesmässig golvläggning och liknande mindre reparationer eller andra hushållstillämpningar för allmänheten. Totalt används inom EU mindre än 10 000 ton lim per år.

8.3 Precis som för andra kolväten är det viktigt att säkerställa god ventilation och användning av lämplig skyddsklädsel eller ansiktsmask. Detta kan säkerställas i rimlig utsträckning för yrkesmässig användning, men inte för allmänheten. Precis som var fallet med beredningar som innehåller metylendifenyl-diisocyanat gäller emellertid att de marknadsförda produkternas fysiska utformning avsevärt begränsar riskerna. Snabbverkande kontaktlim är idealiskt för små tillämpningar, men mycket svårt för icke yrkesmän att använda på ett tillfredsställande sätt i stor

skala. Den begränsade förpackningsstorleken för de produkter som säljs till allmänheten kan därför betraktas som lämplig och allmänt godtagbar.

8.4 Kommissionen föreslår därför att cyklohexan inte ska släppas ut på marknaden för försäljning till allmänheten som en beståndsdel i neoprenbaserade lim i förpackningar som rymmer mer än 650 g. Alla förpackningar som säljs ska märkas "Får ej användas vid matlagning" och med varningstexten "Får ej användas under dåliga ventilationsförhållanden".

8.5 Praktiska prov för värsta tänkbara scenario, t.ex. limning av stora korkpaneler på innervägg, visar att detta skulle begränsa konsumentexponeringen i tillräcklig utsträckning, särskilt som användningen precis som i fallen ovan torde ske sällan och under kort tid. Det tycks inte finnas några bevis för faktiska olycksfall som orsakas av användningen av neoprenbaserade lim, trots omfattande spridning och långvarig användning. Åtgärderna kan emellertid införas utan orimliga störningar för tillverkare eller konsumenter. EESK stöder därför denna begränsning av användning och utsläppande på marknaden av cyklohexan, som kan betraktas stå i proportion till den risk som fastställts.

9. Ammoniumnitrat

9.1 Ammoniumnitrat är ett vitt, fast ämne som säljs i pelform och som framställts ur ammoniak från naturgas under mer än hundra år. Världsproduktionen överstiger 20 000 000 ton. Ämnet är viktigt som kvävebaserat gödningsmedel och som råmaterial för sprängämnen. Den sistnämnda egenskapen och den rikliga tillgången och låga kostnaden har gjort ämnet intressant för terrorister. Det krävs även andra beståndsdelar, exempelvis dieselolja, men dessa är lätta att få tag på. Ammoniumnitrat var under många år IRA:s favorit sprängmedel, och det har också använts vid uppmärksammade sprängdåd, t.ex. Oklahoma, World Trade Centre och Bali. Det användes nyligen i attacker av extremistgrupper i London och andra europeiska huvudstäder. Anvisningar för hur man tillverkar sådana bomber finns lätt tillgängliga på Internet. Så lite som 2 kg kan åstadkomma förödande konsekvenser. Större mängder än 500 kg tycks lätt kunna skaffas fram av målmedvetna enskilda personer, vid behov genom många inköp av små mängder i handelsträdgårdar eller detaljhandel. Ämnet är uppenbarligen svårkontrollerat.

9.2 För yrkesmässiga användare (lantbrukare) utövas kontrollen genom att ämnet levereras i stora förpackningsstorlekar (så att en enskild förpackning inte lätt kan transporteras eller avlägsnas olagligt) och genom att noggrann produktomsorg krävs i alla delar av försörjningskedjan. Ammoniumnitrat

tillhandahålls normalt sett i instabil form som kan sönderfalla och bli oanvändbar. Ämnet måste därför lagras omsorgsfullt och spridas över jordbruksmarken så snart som möjligt. Detta begränsar den mängd som finns tillgänglig för annan användning.

9.3 Ammoniumnitrat kan tillhandahållas i ett antal olika koncentrationer (% kväveinnehåll) och med eller utan andra nödvändiga beståndsdelar (i normalfallet fosfor och kaliumderivat). Rent ammoniumnitrat består till cirka 35 % av kväve. Viss utspädning krävs för att inte växterna ska skadas. De olika kvaliteterna kan tillverkas genom inblandning av aktiva beståndsdelar eller inerta utfyllnadsmaterial, t.ex. kalk, eller genom kemiska reaktioner som leder till det önskvärda förhållandet mellan de centrala beståndsdelarna. De produkter som säljs till lantbrukare kan innehålla mer än 28 % kväve. Dessa gödselmedel med hög kvävehalt ska kontrolleras i enlighet med förordning (EG) nr 2003/2003 så att de innehåller de erforderliga mängderna kväve och så att de kan användas på ett säkert sätt utan explosionsrisk. Gödselmedel som uppfyller dessa normer kan märkas "EG-gödselmedel" och säljas och köpas över nationsgränserna. Gödselmedel som inte uppfyller dessa normer kan inte säljas och köpas över nationsgränserna. De kallas "nationella gödselmedel". Konsumentprodukter innehåller normalt sett 20–25 % kväve. Ju lägre kvävehalt desto högre transportkostnader per enhet gödselmedel, och desto större mängder som måste spridas ut över ett givet område. Även om ammoniumnitratgödselmedel betraktas som nödvändiga för kommersiell odling är så inte fallet för de mycket små volymer som säljs via detaljhandel till allmänheten – där kan andra produkter användas som ersättning.

9.4 För den som vill göra olagliga sprängmedel är det bättre ju högre kvävehalten i ammoniumnitratet är. Mekaniskt mixade blandningar kan ges förändrad sammansättning genom lösning och kristallisering. Kemiskt bundna blandningar är svåra eller omöjliga att koncentrera. Danska regeringssakkunniga har lyckats få koncentrationer så låga som 16 % att explodera. Allt är möjligt om tid och resurser finns, även om konkurrerande formler med lika tillgängliga råvaror till slut blir mer attraktiva. Dessa redovisas i *Terroristhandboken* och andra Internetbaserade resurser som finns tillgängliga för allmänheten.

9.5 Efter Madrid-bombningarna i mars 2004 antog Europeiska rådet ett uttalande om kampen mot terrorism. En arbetsgrupp bestående av sakkunniga på sprängämnesområdet (Explosives Security Experts Task Force, ESETF) inrättades med uppdrag att utveckla en handlingsplan för kampen mot användningen av explosiva anordningar i terrrorsyfte. Den låg färdig i juni 2007. En av de 47 specifika åtgärder som fastställdes var inrättandet av en ständig kommitté av experter på sprängämnesprekursorer (SCEEP). Ett antal specialister från den privata och

offentliga sektorn är engagerade i detta, underlag tillhandahålls av kemiindustrirådet (CEFIC) och den europeiska branschorganisationen för kemikaliehandlare (FECC) samt av EFMA, som företräder tillverkare av gödselmedel.

9.6 Syftet med det nuvarande förslaget är att se till att alla ammoniumnitratgödselmedel som säljs till lantbrukare (eller distributörer) uppfyller normerna i förordning (EG) nr 2003/2003, och att begränsa kväveinnehållet i produkter som säljs till allmänheten. Om förslaget antas får ammoniumnitrat inte släppas ut på marknaden för försäljning till allmänheten efter arton månader efter beslutets ikraftträdande "som ett ämne eller preparat som innehåller 20 viktprocent eller mer kväve i förhållande till ammoniumnitratet".

9.7 EESK stöder fullt ut första delen av förslaget om att gödselmedel med hög kvävehalt till fackfolk inom jordbruket, oavsett om handel sker över nationsgränserna, bör uppfylla kraven i förordning (EG) nr 2003/2003.

9.8 När det gäller den andra begränsningen, avseende försäljning till allmänheten, konstaterar EESK att de volymer som berörs kan vara större än vad man tidigare antagit – mer än 50 000 ton – och att EFMA, som företräder tillverkare av gödselmedel, har godtagit gränsen på 20 % för blandat gödselmedel (som kan koncentreras på nytt utan alltför stora svårigheter) men föreslagit en gräns på 24,5 % för kemiskt bundna produkter (där detta är mycket svårare). Med tanke på att diskussioner pågår inom SCEEP måste denna och andra relaterade möjligheter granskas ingående innan beslutet fattas slutgiltigt. När det gäller kampen mot terrorismen står det klart att det måste finnas fullständig enighet om ett djupt engagemang bland de olika aktörerna, i detta fall inbegripet tillverkarna, distributörerna, detaljhandeln och allmänheten, om verkliga framsteg ska kunna göras när det gäller att begränsa tillgången till sprängämnesprekursorer.

9.9 EESK godtar med viss tvekan att rådets direktiv 76/769/EEG är den enda rättsliga grund som kommissionen kan använda på kort sikt, och att åtgärderna därför måste föreslås och diskuteras på detta sätt. Kommittén hoppas att ett bättre system kan skapas när Lissabonfördraget har ratificerats av alla.

10. Särskilda kommentarer

10.1 EESK beklagar, liksom i sina yttranden om tidigare ändringar av rådets direktiv 76/769/EEG, att ämnen som inte har något samband och som måste behandlas i helt separata beslut, tas upp i en och samma text. Detta är inte god praxis och tjänar inget vettigt syfte. Det utgör förvisso inte något

exempel på gott styresskick. Man kan bara hoppas att ett förbättrat förfarande kommer att användas från den 1 juni 2009 i samband med förordning (EG) nr 1907/2006 (Reach).

10.2 EESK noterar också att dessa förfaranden tar lång tid. Den första prioriteringsförteckningen offentliggjordes i maj 1994. Även om man använder ett påskyndat förfarande för detta förslag, vilket är önskvärt, kommer marknaden knappast att påverkas förrän i slutet av 2010 (och det är svårt att se att någon förbättring av folkhälsan kommer att noteras ens då). Det är också svårt att framställa dröjsmålet som helt och hållet orsakat av tillverkarna, som skulle tillhandahålla de uppgifter som riskbedömningsrapporten grundats på, eftersom dessa uppgifter har funnits tillgängliga länge. Om dröjsmålet beror på bristande resurser inom kommissionen eller dess vetenskapliga kommittéer eller övriga organ eller byråer som ansvarar för

allmänhetens säkerhet, måste dessa förhållanden naturligtvis åtgärdas innan en mycket större arbetsbörda, i huvudsak utan prioriteringar, blir uppenbar efter den 1 juni 2009.

10.3 EESK ställer sig helt bakom rådets uttalande om kampen mot terrorism från 2004 och de olika åtgärder som detta har lett till, och menar att det civila samhället har en central roll i detta sammanhang. Kommittén hoppas därför kunna vara till nytta som samtalspartner och aktör i denna process, och noterar att ett antal yttranden håller på att utarbetas i frågan. Det är av kritisk betydelse för den långsiktiga freden och säkerheten inom och utanför EU att man kommer överens om vilka åtgärder som är proportionerliga och hur lagstiftningen ska se ut för att säkerställa snabba och effektiva svar från alla berörda.

Bryssel den 12 mars 2008

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Dimitris DIMITRIADIS

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till rådets förordning om bildandet av det gemensamma företaget för bränsleceller och vätgas"

KOM(2007) 571 slutlig – 2007/0211 (CNS)

(2008/C 204/04)

Den 30 november 2007 beslutade rådet att i enlighet med artikel 95 i EG-fördraget rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Förslag till rådets förordning om bildandet av det gemensamma företaget för bränsleceller och vätgas"

Facksektionen för inre marknaden, produktion och konsumtion, som ansvarat för det förberedande arbetet, antog sitt yttrande den 27 februari 2008. Föredragande var **Gérard Dantin**.

Vid sin 443:e plenarsession den 12–13 mars 2008 (sammanträdet den 12 mars) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 117 röster för, och 7 nedlagda röster.

1. Sammanfattning och rekommendationer

1.1 Kommittén välkomnar beslutet om att bilda det gemensamma företaget för bränsleceller och vätgas. Kommittén anser att den här formen av nysatsning på investeringar i forskning och utveckling kan förse de europeiska företagen med en säker referensram som gör det möjligt att komma till rätta med den nuvarande splittringen av gemenskapsfinansieringen och att samordna den alltför ofta uppsplittrade forskningen så att den blir effektivare.

1.2 EESK välkomnar valet av sektor, som inte enbart ligger i linje med Lissabonstrategin och Barcelonamålen rörande

resurser för FoU utan också överensstämmer med andra områden av gemenskapspolitiken, bland annat miljö och hållbar utveckling.

1.3 Genom att stödja förslaget till beslut vill EESK understryka den betydelse som den föreslagna strategin för investeringar och samordning av forskningen har för EU. Kommittén anser att denna strategi utgör en drivkraft för inrättandet av ett europeiskt område för forskning.

1.4 Med tanke på finansieringen, det breda deltagandet och de omfattande resurser som gemenskapen satsar finns det